

Nr 369.

Av herr Ohlin m. fl., om åtgärder i syfte att öka bostadsbyggandet.

Bostadsfrågan är dagens viktigaste sociala fråga i vårt land. Även om fördelningen av det tillgängliga bostadsbeståndet är en mycket viktig fråga, är en tillfredsställande lösning endast möjlig genom en ökning av bostadsbyggandet. Det gäller i första rummet att tillfredsställa såväl det under senare år ackumulerade behovet som även det behov av bostäder som den fortgående familjebildningen framkallar. Tyvärr har bostadsbyggandet under senare år ej haft en sådan omfattning att en lösning av frågan närmat sig. Under åren 1948 och 1949 har antalet nyproducerade inflyttningsbara lägenheter varit resp. ca 48 000 och 42 000. För år 1950 uppskattas motsvarande siffra till 43 000 à 45 000. Man kan härmed jämföra att under förkrigsåren 1938—1939 motsvarande siffror voro ca 83 000 och 58 500. Bostadsbyggandet har alltså ej oväsentligt sjunkit. Man kan härmed jämföra att den egentliga industriproduktionen under samma tid nästan fördubblats. Nationalinkomsten har undergått en stark stegring. Den uppskattas för år 1938/39 till något över ca 10 miljarder kronor och för år 1950 till omkring 25 miljarder kronor. Mätt i ett oförändrat penningvärde utgör stegringen minst 50 procent. Den totala bruttoinvesteringen har vuxit i minst samma proportion. Man ser alltså att bostadsbyggandet utgör en långt mindre andel av bruttoinvesteringen än före kriget. Detta sammanhänger förmodligen bl. a. med att den offentliga investeringsregleringen i huvudsak är inriktad på att hålla tillbaka byggnadsverksamheten, medan andra slag av investering fått utvecklas mera fritt. Enligt vår mening är det angeläget att bostadsbyggandet inte på detta sätt erhåller en relativt ogynnsam ställning.

Enligt investeringsbudgeten anser regeringen en ökning av bruttoinvesteringen vara möjlig från ca 8 600 till ca 8 900 miljoner kronor vid oförändrat penningvärde. Härav skola ca 5 000 miljoner kronor utgöra »byggnader och anläggningar». Av ökningen på något under 300 miljoner kronor avses endast 5 miljoner kronor böra falla på bostadsbyggandet, som uttryckt i 1950 års penningvärde skulle få stiga till 1 888 miljoner kronor. Enligt vår mening är en så obetydlig ökning av bostadsbyggandet inte tillfredsställande. En något större ökning av detta slag av byggnadsverksamhet och motsvarande inskränkning eller mindre ökning av andra slag synas oss böra övervägas. En plan för investeringsavvägningen kan naturligtvis

endast framläggas efter en detaljerad granskning av de olika anspråken. Vi föreslå att myndigheterna revidera investeringsbudgeten i av oss angiven riktning.

En annan möjlighet att öka bostadsbyggandet utöver vad som under fjolåret varit möjligt erbjuder sig i den mån andra slag av investeringar än de som äro underkastade direkt statlig reglering undergå en minskning. Den kreditåtstramning, som i viss mån ägde rum under fjolåret, kom enligt vår mening alltför sent. Genom sådana generellt verkande medel bör den icke reglerade investeringen kunna hållas något tillbaka och utrymme beredas för ett något ökat bostadsbyggande.

En icke oväsentlig fråga är byggnadsverksamhetens inriktning på bostäder av olika standard. Skulle de minimikrav, vilkas uppfyllande är förutsättning för den sociala bostadshjälpens och de statliga kreditförmånernas erhållande, sättas alltför höga och i många fall överstiga vad den byggande själv anser erforderligt, kan följderna bli att utan tillräcklig motivering antalet färdigställda bostäder blir mindre än som vore möjligt. Vi ifrågasätta ingalunda någon allmän sänkning av standarden i nyproducerade hus. Men vi anse, att det bör prövas om ej i vissa avseenden ett enklare byggnadssätt kunde tillåtas, när den byggande så önskar, utan att han därför berövas den statliga sociala bostadshjälpen.

För att så goda bostäder som möjligt skola erhållas till lägsta möjliga kostnad är det av väsentlig betydelse att en livaktig och effektiv konkurrens på likartade villkor — t. ex. i fråga om finansieringsbestämmelser — får äga rum mellan olika företagsformer. En av politiska skäl genomförd utvidgning av den s. k. allmännyttiga eller kooperativa byggnadsverksamheten genom en successiv ökning av de byggnadstillstånd, som tilldelas densamma med ett på administrativ väg genomfört tillbakaträngande av den enskilda byggnadsverksamheten, skulle inte bidra till en gynnsam utveckling.

I övrigt beror naturligtvis omfattningen av den totala investeringen och därmed bl. a. av byggnadsverksamheten av sparandets omfattning. Varje ökning av sparandet möjliggör en ökning av byggandet. I fråga om åtgärder till uppmuntran åt spararna hänvisa vi till en annan av oss i dag väckt motion.

Sammanfattningsvis vilja vi framhäva, att det synes oss angeläget, att den ekonomiska politiken mer än hittills inriktas på att öka tillgången på bostäder. Om alla möjligheter därvidlag tillvaratagas, bör steg för steg bättre resultat kunna uppnås.

Med hänsyn till det anförda få vi härmed hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att programmet för regleringen av investeringarna måtte modifieras i syfte att bereda ett ökat utrymme för bostads-

byggandet och att kreditpolitiken samt den ekonomiska politiken i övrigt taga sikte på att skapa förutsättningar för ett steg för steg ökat bostadsbyggande.

Stockholm den 26 januari 1951.

Bertil Ohlin.

Wald. Svensson.

*O. Malmborg,
Skövde.*

Bertil von Friesen.

Manne Ståhl.

Sven Wedén.

Ragnhild Sandström.